

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/76/2020
Identifikačné číslo spisu:	1113240452
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1113240452.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobcu: I.. U.. Z. Ď., bytom G. XX, I., zastúpeného Advokátska kancelária ŠČURY, s.r.o., so sídlom v Čadci, M. R. Štefánika 2618, proti žalovanej: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy 66 000 eur, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 17C/21/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. januára 2019 sp. zn. 8Co/219/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 12. februára 2016, č. k. 17C/21/2013-166, zamietol žalobu, ktorou sa žalobca po pripustení zmeny petitu žaloby súdom prvej inštancie v priebehu konania, domáhal proti žalovanej zaplattenia sumy 66 000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej mu nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Košice II spočívajúcim v nedodržaní zákonnej 60-dňovej lehoty na rozhodnutie o jeho návrhu na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a nesprávnym úradným postupom Ústavu na výkon väzby Prešov a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Košice - Šaca, spočívajúcim v nevrátení žalobcovi pri prepustení z výkonu trestu odňatia slobody jeho vodičského preukazu, ktorý mu bol po nástupe do výkonu trestu odňatia slobody vzatý do úschovy.

1.1. Právne vec posúdil podľa § 66 ods. 1 písmeno b) Trestného zákona, § 415 ods. 1, 2, 3, § 136 Trestného poriadku, § 9 ods. 1, 2, § 19 ods. 1, 2, § 25 ods. 1 Zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení platnom a účinnom ku dňu podania žaloby, t. j. ku dňu 26.11.2013, § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 79 ods. 3, § 80 ods. 1 písmeno d) Zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení platnom a účinnom ku dňu 15.05.2007, § 94 ods. 2, § 100 ods. 3, § 98 ods. 1 písmeno d) Zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 4 ods. 2 Výhlášky Ministerstva spravodlivosti SR

č. 664/2005 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody, § 96 ods. 5 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody a zistil, že Okresný súd Košice bol pri rozhodovaní o žiadosti žalobcu limitovaný nielen zákonnou 60-dňovou lehotou, ktorá začala plynúť dňa 04.03.2010 a uplynula dňa 02.05.2010, ale aj podmienkami uvedenými v ustanoveniach § 66 ods. 1 písmeno b) Trestného zákona a v rámci plynutia zákonnej 60-dňovej lehoty bol povinný preskúmať nielen splnenie formálnych a materiálnych podmienok, ale aj zaobstarat' si príslušnú dokumentáciu (najmä hodnotiacu správu na odsúdeného a odpis z registra trestov) a po zaobstaraní nariadiť termín verejného zasadnutia (a predvolať naň vo veci zainteresované subjekty), na ktorom mal súd po preskúmaní všetkých okolností prípadu posúdiť, či žalobca v ďalšej etape svojho života povedie riadny život. Poukázal na to, že zo strany Okresného súdu Košice II bolo počas plynutia 60-dňovej lehoty zistené, že žalobca splnil formálnu podmienku spočívajúcu vo výkone dvoch tretín trestu odňatia slobody až dňa 02.04.2010 s tým, že súdu bola doručená hodnotiacia správa na žalobcu, vyhotovená riaditeľom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Košice - Šaca až dňa 12.04.2010, a preskúmanie, či žalobca povedie v budúcnosti riadny život, malo vyplývať nielen z hodnotiacej správy odsúdeného, ale aj z odpisu z registra trestov odsúdeného a najmä z výsluchu odsúdeného na verejnom zasadnutí, ktoré sa v danom prípade uskutočnilo dňa 18.05.2010. Ďalej uviedol, že rozhodovanie o návrhu o podmiennečnom prepustení podlieha určitým pravidlám, pričom ustanovenie § 415 ods. 3 Trestného poriadku nemožno izolovať od ustanovenia § 66 ods. 1 Trestného zákona, to znamená, že súd je povinný síce rozhodnúť o žiadosti v lehote 60 dní od jej doručenia, avšak za splnenia ďalších podmienok, a to, že odsúdený preukázal, že vykonal príslušnú časť výkonu trestu odňatia slobody, polepšenie a skutočnosť, že po podmiennečnom prepustení povedie riadny život. Predčasnosť podania žiadosti znamená, že v čase jej podania nebola zo strany žiadateľa splnená podmienka výkonu určitej dĺžky trestu odňatia slobody a z toho vyplýva, že v čase doručenia žiadosti odsúdený musel splniť základnú podmienku, a to, že vykonal určitú dĺžku trestu, čo v prípade žalobcu predstavovalo dve tretiny trestu. Podľa vyjadrenia žalobcu a zákonnej sudkyne, ktorá rozhodovala o návrhu žalobcu, túto podmienku žalobca splnil až dňa 02.04.2010. V danom prípade mal preukázané, že zo strany Okresného súdu Košice II nedošlo k oneskorenému vydaniu pozitívneho rozhodnutia o podmiennečnom prepustení, nakoľko odsúdený vykonal dve tretiny trestu dňa 02.04.2010. Ďalej uviedol, že z dokazovania vyplýva, že žalobca sa o prípadnom nesprávnom úradnom postupe Okresného súdu Košice II dozvedel najneskôr dňa 04.05.2010, kedy mu bolo doručené predvolanie na verejné zasadnutie, na základe ktorého sa dozvedel, že verejné zasadnutie vo veci sa uskutoční dňa 18.05.2010; prípadná trojročná premlčacia doba začala žalobcovi plynúť dňa 05.05.2010 a uplynula dňa 05.05.2013. Ak si teda žalobca uplatnil právo na náhradu škody a nemajetkovej ujmy prostredníctvom elektronického podania zo dňa 19.05.2013, uplatnil si ho po uplynutí premlčacej doby. Žalovaná v tejto súvislosti vzniesla námietku premlčania a žalobca žiadal na ňu neprihliadať pre jej rozpor s dobrými mravmi. Súd však dospel k záveru o neopodstatnenosti práva žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti s postupom Okresného súdu Košice II pri rozhodovaní o jeho žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody zo dňa 02.03.2010, nakoľko Okresný súd Košice II vychádzajúc z ustanovenia § 415 ods. 3 Trestného poriadku a po preskúmaní splnenia podmienok v zmysle § 66 ods. 1 písmeno b) Trestného zákona rozhodol o žiadosti žalobcu v jeho prospech, a teda sa nemohol dopustiť nesprávneho úradného postupu. Poukázal na to, že žalobca počas plynutia 60-dňovej lehoty a ani po jej uplynutí nepodal sťažnosť na prieťahy v konaní, nevzniesol výhrady voči postupu súdu ani na verejnom zasadnutí dňa 18.05.2010, a tým, že nepodal sťažnosť voči predmetnému uzneseniu o podmiennečnom prepustení, argumentum a contrario, vyjadril svoj súhlas nielen s výrokovou časťou uznesenia, ale aj s procesným postupom Okresného súdu Košice II, ktorý mu predchádzal a z toho dôvodu sa súd nezaoberal opodstatnenosťou námietky premlčania a ani námietkou žalobcu o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi. Pokiaľ ide o nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS/430/2011 z 18.01.2012, na ktorý sa odvolával žalobca, tento neriešil premlčanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy, ale riešil premlčanie práva na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., ktorý na rozdiel od zákona č. 514/2003 Z. z. nemal osobitné ustanovenie o objektívnej dobe, v ktorej sa premlčuje právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom štátneho orgánu. Nestotožnil sa teda s názorom žalobcu, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa malo posudzovať podľa objektívnej 10-ročnej premlčacej doby. Poukázal ďalej na to, že Okresný súd Košice II dňa 18.05.2010 rozhodoval o splnení podmienok na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a ak by nevyhovelo

žiadosti žalobcu o podmienené prepustenie a túto by zamietol napr. z dôvodu, že žalobca nepreukázal počas výkonu trestu polepšenie, žalobca by ostal naďalej vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený v trvaní 5 rokov a žalobca preto nemôže tvrdiť, že do dňa 18.05.2010 bol nezákonne vo výkone trestu odňatia slobody. Ďalej v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 5T/104/2014 zo dňa 11.04.2005 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3To/23/07 zo dňa 15.05.2007 bol žalobcovi uložený trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá, a to po dobu 6 rokov. Tento trest nadobudol právoplatnosť dňa 15.05.2007 a žalobca bol podľa § 80 ods. 1 písmeno d) zákona č. 315/1996 Z. z. povinný odovzdať neplatný vodičský preukaz do 7 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia obvodnému úradu príslušnému podľa miesta trvalého pobytu žalobcu. Žalobca dňa 21.05.2007 nastúpil výkon trestu odňatia slobody ÚVTOS Košice - Šaca, a ak teda dobrovoľne odovzdal vodičský preukaz do úschovy pri nástupe do výkonu trestu vecne a miestne nepríslušnému orgánu, bolo právom príslušného orgánu si tento vodičský preukaz vyžiadať, a to od iného orgánu, v ktorého úschove sa v tom čase neplatný vodičský preukaz nachádzal. Poukázal na to, že rozsudok Okresného súdu Bratislava I bol zrušený rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, ktorý bol následne zrušený rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4To/2/2008 zo dňa 30.10.2008. V čase vyžiadania neplatného vodičského preukazu Krajským riaditeľstvom PZ v Bratislave z úschovy Ústavu na výkon väzby Prešov dňa 07.07.2009, bol platný a účinný zákon č. 8/2009 Z. z., podľa ktorého bol držiteľ vodičského preukazu povinný odovzdať tento príslušnému orgánu policajného zboru, to znamená, že dňa 09.07.2009 bola polícia oprávnená vyžiadať si od Ústavu na výkon väzby Prešov, v ktorého úschove sa neplatný vodičský preukaz nachádzal, aby jej bol tento vrátený. V danom prípade sa preto Ústav na výkon väzby Prešov nemohol dopustiť nesprávneho úradného postupu, ak na základe žiadosti Krajského riaditeľstva policajného zboru v Bratislave zo dňa 07.07.2009 o predloženie vodičského preukazu č. B2 - 03043 - 05 tento doručil a vrátil Okresnému riaditeľstvu PZ Bratislava I, Sasinkova 23, Bratislava, nakoľko rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4To/2/2008 bol žalobcovi uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkého druhu po dobu 6 rokov, ktorého lehota začala plynúť dňa 30.10.2008. Ak teda Ústav na výkon väzby Prešov dňa 09.07.2009 odovzdal a vrátil neplatný vodičský preukaz príslušnému policajnému orgánu, postupoval tak v súlade s § 98 ods. 1 písmeno d) zákona č. 8/2009 Z. z. Z toho dôvodu ÚVTOS Košice - Šaca nebol povinný po podmienenom prepustení žalobcu z výkonu trestu vrátiť žalobcovi vodičský preukaz, ak ho predtým Ústav na výkon väzby Prešov odovzdal a vrátil príslušnému policajnému orgánu. Uviedol, že žalovaná vzniesla voči právu žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej príslušníkmi ZVJS námietku premĺčania, keďže podľa tvrdenia žalobcu sa tento mohol o vzniku práva na náhradu nemajetkovej ujmy dozvedieť najneskôr v lete 2009. Zo skutkových okolností prípadu však nebolo možné ustáliť, kedy sa žalobca presne dozvedel o vzniku prípadného práva na náhradu nemajetkovej ujmy; ak by tomu bolo v lete 2009, právo na náhradu nemajetkovej ujmy by sa žalobcovi premĺčalo v lete 2012, a preto ak si uplatnil právo na náhradu nemajetkovej ujmy dňa 19.05.2013, uplatnil si ho po uplynutí 3-ročnej premĺčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka). Ak by teda žalobca preukázal vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy, toto právo by bolo z dôvodu uplatnenia námietky premĺčania zo strany žalovanej premĺčané. Uviedol, že z dôvodu nepreukázania nesprávnych úradných postupov zo strany Okresného súdu Košice II alebo zo strany Ústavu na výkon väzby Prešov, resp. zo strany Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Košice - Šaca, neskúmal ďalej prípadnú opodstatnenosť nemajetkovej ujmy a ani príčinnú súvislosť medzi nesprávnymi úradnými postupmi týchto orgánov a vznikom nároku žalobcu na nemajetkovú ujmu. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a žalovanej náhradu trov konania nepriznal, pretože si ich náhradu neuplatnila.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 22. januára 2019 sp. zn. 8Co/219/2016 rozsudok okresného súdu ako správny potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení uviedol, že pri posudzovaní žalobcom namietaného nesprávneho úradného postupu Okresného súdu Košice II súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho výkladu ustanovenia § 415 ods. 3 Trestného poriadku v súvislosti s ustanovením § 66 ods. 1 písmeno b) Trestného zákona, upravujúceho ďalšie formálne a materiálne podmienky podmieneného prepustenia odsúdeného na slobodu, keď z týchto ustanovení vyvodil, že v čase doručenia žiadosti odsúdený musí splniť prvú základnú podmienku, a to, že vykonal určitú dĺžku trestu. Takáto podmienka pre podanie návrhu na

podmienečné prepustenie z citovaných ustanovení nevyplyva; vykonanie určitej dĺžky trestu je v ustanovení § 66 ods. 1 písmeno b) Trestného zákona upravené ako podmienka podmienečného prepustenia odsúdeného na slobodu, z čoho vyplýva, že musí byť splnená v čase rozhodovania súdu, čo však nemá vplyv na povinnosť súdu rozhodnúť o návrhu na podmienečné prepustenie v zákonom stanovenej lehote, a to najneskôr do 60 dní od doručenia návrhu v zmysle § 415 ods. 3 Trestného poriadku. Nesprávne preto súd prvej inštalácie dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k oneskorenému vydaniu pozitívneho rozhodnutia o podmienečnom prepustení, nakoľko odsúdený vykonal dve tretiny trestu dňa 02.04.2010. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané doručenie návrhu žalobcu na jeho podmienečné prepustenie súdu dňa 03.03.2010, v dôsledku čoho začala plynúť zákonom stanovená lehota na rozhodnutie o tomto návrhu žalobcu, ktorá uplynula dňom 02.05.2010 a v ktorej súd o návrhu žalobcu na podmienečné prepustenie z výkonu trestu nerozhodol, keď nesporné je, že o tomto návrhu rozhodol dňa 18.05.2010. Nevydaním rozhodnutia v uvedenej zákonom stanovenej došlo v zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. k nesprávnemu úradnému postupu Okresného súdu Košice II.

2.2. Odvolací súd ďalej dospel k záveru, že dôvodná je námietka premlčania práva žalobcu na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom vznesená žalovanou, keď správne súd prvej inštalácie ustálil začiatok plynutia subjektívnej trojročnej premlčacej lehoty v zmysle § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. dňom 05.05.2010, pričom vychádzal z doručenia predvolania na verejné zasadnutie žalobcovi dňom 04.05.2010, doručením ktorého sa dozvedel o tom, že termín verejného zasadnutia bol stanovený na deň 18.05.2010, a mal vedomosť aj o tom, že skôr ako prebehne verejné zasadnutie prepustený nebude, t. j. v čase oznámenia termínu verejného zasadnutia mal vedomosť o tom, že nebude dodržaná zákonná lehota na rozhodnutie o jeho žiadosti a že bude musieť byť vo výkone trestu minimálne do 18.05.2010, a teda mal už v čase doručenia predvolania na verejné zasadnutie vedomosť aj o nemajetkovej ujme, ktorá mu podľa jeho tvrdení mala vzniknúť, oslabením jeho rešpektu k orgánom ochrany práva, stratou viery v základné ústavné princípy, v právny štát a v právnu istotu, zvýšením miery možnej recidívy, zásahom do práva na súkromný a rodinný život, do práva na spravodlivé súdne konanie a do práva na osobnú slobodu, trvaním jeho výkonu trestu aj po uplynutí zákonom stanovenej lehoty na rozhodnutie o jeho návrhu na podmienečné prepustenie. Pokiaľ žalobcovi mala vzniknúť škoda, resp. nemajetková ujma, o ktorej sa podľa jeho tvrdenia mal dozvedieť na základe výsledku rozhodnutia o jeho návrhu, takáto škoda mu nemohla vzniknúť výlučne v príčinnej súvislosti s vyššie uvedeným nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Košice II, t. j. nedodržaním lehoty, ale v príčinnej súvislosti s ďalšou skutočnosťou, ktorou je výsledok konečného rozhodnutia súdu o jeho žiadosti, keď nesporné je, že v prípade zamietnutia jeho návrhu by mu škoda zásahom do jeho vyššie uvedených práv len samotným nedodržaním zákonnej lehoty na rozhodnutie o jeho návrhu nevznikla. Nedodržanie zákonom stanovenej lehoty súdom na rozhodnutie o návrhu žalobcu nie je potom priamou a bezprostrednou príčinou vzniku ním tvrdenej nemajetkovej ujmy, keď jej vznik bol závislý aj od konečného výsledku rozhodnutia o tejto žiadosti, a nie je v druhom prípade splnená zákonom stanovená podmienka zodpovednosti za škodu, a to existencia príčinnej súvislosti medzi namietaným nesprávnym úradným postupom a vznikom nemajetkovej ujmy, uzavrel odvolací súd.

2.3. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalobcu, že predmetné rozhodnutie vzhľadom na nedodržanie zákonnej lehoty na jeho vydanie, je aj nezákonným rozhodnutím. Rozhodnutie súdu, ktorým bol žalobca podmienečne prepustený na slobodu, nemožno považovať za nezákonné rozhodnutie, nezákonnosťou ktorého by mu bola spôsobená nemajetková ujma, keď predmetné rozhodnutie ani nebolo zrušené ako nezákonné, a žalobca namieta len nedodržanie zákonnej lehoty, čo je považované za nesprávny úradný postup. Odvolací súd posúdil ako nedôvodnú aj námietku žalobcu týkajúcu sa rozporu vznesenej námietky premlčania žalovanou s dobrými mravmi, keď žalobca neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by mu objektívne bránili v skoršom uplatnení si svojho práva a v konaní neboli zistené žiadne také skutočnosti, z ktorých by vyplýval rozpor uplatnenia námietky premlčania s dobrými mravmi.

2.4. Pokiaľ ide o žalobcom tvrdený vznik nemajetkovej ujmy spočívajúcej v oslabení jeho rešpektu k orgánom ochrany práva, v strate viery v základné ústavné princípy, v právny štát, ďalej vo zvýšení miery možnej recidívy, odvolací súd sa stotožnil s námietkami žalovanej, že toto vnímanie je možné charakterizovať ako určitý osobný postoj k verejnej otázke, a nie ako nemajetkovú ujmu, avšak aj v prípade skúmania vzniku takejto nemajetkovej ujmy spočívajúcej v strate predchádzajúcich postojov

žalobcu k uvedeným otázkam, resp. hodnotám v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdu, by bolo potrebné skúmať aj postoj žalobcu k týmto hodnotám v období pred nesprávnym úradným postupom súdu, a to aj v súvislosti s jeho záznamami v trestnom registri a charakterom ním spáchanej trestnej činnosti. Okrem toho tvrdenie žalobcu o neúnosnom zvýšení miery možnej recidívy z jeho strany je v rozpore aj s jeho postojom prejavým na verejnom zasadnutí dňa 18.05.2010, na ktorom zotrval na svojom návrhu na podmienené prepustenie, odôvodnenom preukázaním polepšenia a možnosťou očakávania, že v budúcnosti povedie riadny život, a uviedol na verejnom zasadnutí, že sa domnieva, že podmienky na podmienené prepustenie spĺňa.

2.5. Za správne považoval odvolací súd aj zamietnutie žaloby v časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy vzniknutej žalobcovi nesprávnym úradným postupom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach - Šaci tým, že pred prepustením z výkonu trestu odňatia slobody nebol vydaný žalobcovi vodičský preukaz, ktorý bol dňa 21.05.2007 vzatý do úschovy Ústavu na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody v Košiciach. Uvedené konanie podľa názoru odvolacieho súdu nemožno považovať za nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci v zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., keď žalobca aj v odvolaní namietal, že neexistuje zákonný podklad na to, aby ÚVV Prešov odovzdal inému orgánu jeho vodičský preukaz, pokiaľ tak mal urobiť sám a s poukazom na príslušné ustanovenia vyhlášky č. 368/2008 Z. z. jeho vodičský preukaz prevzal príslušný Ústav na výkon trestu odňatia slobody do úschovy, čo zakladá ex lege zmluvu o úschove medzi príslušným ústavom a odsúdeným, pričom ústav je povinný všetky veci odsúdeného odovzdať do úschovy uschovávať až do momentu prepustenia a nikomu inému počas výkonu trestu neodovzdávať. Z uvedeného vyplýva, že zo strany príslušného Ústavu na výkon trestu odňatia slobody pri prevzatí vodičského preukazu žalobcu do úschovy nešlo o taký postup, ktorým by bol realizovaný výkon verejnej moci, keď aj podľa tvrdenia žalobcu týmto konaním vznikla príslušnému ústavu povinnosť jeho vodičský preukaz uschovávať počas doby výkonu trestu odsúdeným a v prípade jeho nevydania žalobcovi pred jeho prepustením z výkonu trestu taktiež nejde o úradný postup príslušného ústavu, ktorým by bol realizovaný výkon verejnej moci, ale len o nesplnenie povinnosti vyplývajúcej mu zo zmluvy o úschove, splnenia ktorej sa žalobca môže domáhať prostredníctvom žaloby na plnenie. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca nepreukázal v konaní ani žiadnu takú konkrétnu nemajetkovú ujmu, ktorá by mu vznikla v príčinnej súvislosti s porušením povinnosti príslušného ústavu vydať mu vodičský preukaz, a ktorú by (vzhľadom na uloženie mu trestu zákazu činnosti viesť akékoľvek motorové vozidlo počas 6 rokov) bolo možné považovať za závažnú, že by na jej zmiernenie a vyváženie nebolo dostatočným zadost'učinením iba samotné konštatovanie porušenia práva a jej závažnosť by odôvodňovala aj priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorého prípustnosť a dôvodnosť odôvodňoval ustanoveniami § 420 ods. 1 písm. f/ CSP. Namietal, že odvolací súd ho nepoučil o jeho práve podľa § 160 ods. 2 CSP, pokračoval v konaní bez toho, aby bol žalobca právne zastúpený, nepoučil ho ani o jeho procesných právach a povinnostiach podľa § 160 ods. 1 CSP hoci dňom doručenia oznámenia o ukončení zastupovania Advokátskou kanceláriou ATHENA legal s.r.o., ktorá mu bola určená na zastupovanie rozhodnutím Centra právnej pomoci zo dňa 23.7.2017 sp. zn. 3607/2017-KaBa, už nebol od tejto povinnosti oslobodený podľa § 160 ods. 3 CSP. Dovolateľ tvrdil, že takýmto postupom súdu bol zbavený možnosti uplatniť si jemu patriace procesné práva a to do takej miery, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.1. Ďalej dovolateľ namietal, že odvolací súd sa riadne a presvedčivo nevysporiadal s jeho podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, najmä že majetková a nemajetková ujma mu bola spôsobená nie nezákonnosťou rozhodnutia o podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, ale nedodržaním lehoty pre jeho vydanie. Rovnako je nepresvedčivé aj odôvodnenie, že nepreukázal žalovanú nemajetkovú ujmu. Vo vzťahu k tvrdenému nesprávnemu úradnému postupu spočívajúcemu v nevydaní mu vodičského preukazu UVTOS Košice, namietal nepresvedčivosť dôvodov týkajúcich sa začatia plynutia premlčacej doby, aplikácie čl. 2 ods. 2 Ústavy SR vo vzťahu ku konaniu štátneho orgánu a jeho nepreukázaniu požadovanej nemajetkovej ujmy. Na základe uvedeného dovolateľ navrhol, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadрила.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

9. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktorý vymedzil tým, že odvolací súd porušil povinnosť uvedenú v § 160 ods. 2 CSP a nepoučil ho o jeho práve požiadať o právne zastúpenie Centrum právnej pomoci.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Zakotvenie poučovacej povinnosti v procesnom kódexe vyplýva z ústavnoprávneho princípu práva na spravodlivý súdny proces so zreteľom na rovnosť zbraní opakovane judikovanú Európskym súdom pre ľudské práva. Cieľom poučovacej povinnosti súdu je to, aby účastník, ktorý si neosvojil procedurálne pravidlá, vedel, aké má v procese práva a povinnosti, aby mohol pred súdom svoje zábery vyjadrovať takým spôsobom, že ním vykonané procesné úkony vyvolajú sledované účinky, a aby mohol splniť svoje procesné povinnosti. Do poučovacej povinnosti patrí taká pomoc, aby účastník mohol zákonom ustanoveným spôsobom vyjadriť, čo v konaní sám chce urobiť (I. ÚS 120/09). Poučovacia povinnosť sa týka najmä tých procesných práv a povinností, ktorých realizácia alebo rešpektovanie má základný význam pre kvalitu zabezpečenia a realizáciu základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní.

12. Rozsah poučovacej povinnosti v procesnom práve prešiel postupným vývojom, a to smerom k posilňovaniu procesnej zodpovednosti. Vychádzajúc z účelu tohto inštitútu by súd mal poskytovať

poučenie náležite konkrétne a vždy o tých procesných právach a povinnostiach, keď je to vzhľadom na stav konania potrebné. Účelu poučovacej povinnosti v žiadnom prípade nezodpovedá paušálna poučovacia povinnosť o všetkých procesných právach a povinnostiach, bez prihliadnutia na to, či ich použitie v konkrétnej procesnej situácii vôbec prichádza do úvahy, t. j. poučovanie o procesných právach a povinnostiach, ktoré v konkrétnej procesnej situácii vôbec nemôže splniť svoj účel. Poučovaciu povinnosť súd nemôže vopred naplniť tým, že stranám zašle výpočet zákonných ustanovení. Poučovaciu povinnosť je potrebné poskytnúť konkrétne, adresne a až vtedy, pokiaľ jej potreba vyjde v priebehu konania najavo. Rozsah poučovacej povinnosti má byť však primeraný situácii a má zohľadňovať všetky okolnosti prípadu. Nesplnenie poučovacej povinnosti nespôsobuje bez ďalšieho zásah do ústavne zaručeného práva na právnu pomoc, pretože celé súdne konania je potrebné posudzovať vo svojej celistvosti a súd musí prihliadať na to, čo je pre stranu potrebné.

13. Ustanovenie § 160 ods. 2 CSP zakotvuje povinnosť vždy poučiť stranu o práve zvoliť si advokáta a o jeho práve obrátiť sa na Centrum právnej pomoci. Predmetným ustanovením sa zdôrazňuje význam práva na právnu pomoc poskytovanú buď prostredníctvom advokáta, alebo prostredníctvom Centra právnej pomoci. Poskytovanie právnej pomoci prostredníctvom Centra právnej pomoci je alternatívou k zastúpeniu advokátom pre fyzické osoby, ktoré v dôsledku svojej materiálnej situácie nemôžu využívať právne služby advokáta. Uvedené poučenie by mal poskytovať súd na začiatku konania. Toto poučenie nebude poskytovať súd, ak je stranou štát, štátny orgán alebo právnická osoba, ktorá za ňu koná, alebo jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, alebo strana, ktorá už je v konaní zastúpená advokátom právnickou osobou, založenou alebo zriadenou na ochranu práv spotrebiteľa, odborovou organizáciou alebo fyzickou osobou, ktorá má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (§ 160 ods. 3 CSP).

14.1. Pri aplikácii uvedeného ustanovenia na súdnu vec je potrebné uviesť, že dovolateľ bol počas konania, ktoré začalo dňa 26.11.2013 (teda za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb.) zastúpený advokátom (JUDr. Jakubčíkom) ustanoveným mu Centrom právnej pomoci rozhodnutím zo dňa 31.1.2014 sp. zn. 418/2014-kaBA, na základe jeho žiadosti zo dňa 17.12.2013 (č. l. 43 spisu). Advokát dovolateľa podal proti rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie (č. l. 195). V priebehu odvolacieho konania došlo k ukončeniu právneho zastúpenia žalobcu JUDr. Jakubčíkom (oznámením doručeným súdu dňa 15.5.2017). V nadväznosti na to rozhodnutím Centra právnej pomoci zo dňa 23.5.2017 sp. zn. 3607/2017-KaBA bola určená Advokátska kancelária ATHENA legal s.r.o. na zastupovanie žalobcu v danej veci až do jej právoplatného skončenia (č. l. 211). Dňa 6.11.2017 bol súdu doručené oznámenie Advokátskej kancelárie ATHENA legal s.r.o o ukončení zastúpenia žalobcu (č. l. 222). Centrum právnej pomoci na základe oznámenia Advokátskej kancelárie ATHENA legal s.r.o rozhodnutím zo dňa 31.1.2018 č. KB 5045/2018 (9000/2013) zmenilo svoje predchádzajúce rozhodnutie a ustanovilo žalobcovi Advokátsku kanceláriu ŠČURY, s.r.o. na poskytovanie právnej pomoci až do právoplatného skončenia danej veci, v tom čase vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 8Co/219/2016.

14.2. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že odvolanie žalobcu bolo doručené žalovanej, ktorá sa k nemu nevyjadrila. Žalobca bol v priebehu odvolacieho konania dvakrát osobne nahliadnuť do spisu (č. l. 203 a 233) a dňa 22.1.2019 odvolací súd vyhlásil rozsudok.

15. V danej veci treba prihliadnuť na to, že od 21.1.2014 (teda dva mesiace po podaní žaloby) bol žalobca zastúpený advokátom, ktorý mu bol ustanovený rozhodnutím Centra právnej pomoci, na základe jeho žiadosti a toto poskytovanie právnej pomoci trvalo aj počas odvolacieho konania. Bolo povinnosťou žalobcu, resp. Advokátskej kancelárie ŠČURY, s.r.o. informovať odvolací súd o zmene v osobe zástupcu. Konanie pred odvolacím súdom v danej veci totiž nespadá pod výnimky, ktoré vyžadujú povinné právne zastúpenie. Samotné nesplnenie si poučovacej povinnosti podľa § 160 ods. 2 C.s.p. zo strany odvolacieho súdu v danom prípade nemá za následok porušenie práva na spravodlivý proces. Treba zohľadniť, že žalobca preukázateľne vedel o možnosti požiadať Centrum právnej pomoci o pomoc pri zabezpečení si kvalifikovanej právnej pomoci a túto aj úspešne využil - bol právne zastúpený. Po podaní odvolania, ktoré bolo spísané advokátom v odvolacom konaní, nedošlo k žiadnym ďalším podaniam, ku ktorým by sa teoreticky žalobca mal vyjadrovať a odvolací súd iba vyhlásil rozsudok. V

danom prípade právo žalobcu na právnu pomoc nebolo porušené, práve naopak bolo plne zachované; opačný záver by bol prepiatym formalizmom.

16. V súvislosti s námietkou žalobcu o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; okrem iného uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k nedôvodnosti žaloby. S ohľadom aj na vyššie uvedené sa dôsledne vypořiadal so skutkovými zisteniami, uviedol aj, prečo ďalšie dôkazy už odmietol vykonať. Rozhodnutie odvolacieho súdu a v tejto súvislosti aj súdu prvej inštancie, nie je arbitrárne ani ústavne neudržateľné, je dostatočne podrobne, zrozumiteľne a presvedčivo odôvodnené. Samotné rozhodnutie aj jeho odôvodnenie spoľahlivo odpovedajú na všetky podstatné otázky konania. Konajúce súdy sa vypořiadali so všetkými podstatnými dôvodmi namietanými žalobcom (nielen) v odvolaní a nie je dôvod sa od ich právneho názoru odchyľovať. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Námietky dovolateľa sú v prevažnej miere iba polemikou s dôvodmi uvedenými súdmi v základnom konaní. V konkrétnostiach dovolací súd poukazuje na body 16. až 20. rozsudku odvolacieho súdu, v ktorých sa vypořiadal s námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní, teda aj premlčaním, lehotou na vydanie rozhodnutia o podmienenom prepustení žalobcu na slobodu, postupom príslušného orgánu v súvislosti s vydaním vodičského preukazu žalobcu.

17. Neopodstatnená je preto námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je vzhľadom na uvedené nedôvodné, a preto ho dovolací súd ako celok zamietol (§ 448 CSP).

18. V dovolacom konaní úspešnej žalovanej najvyšší súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo jej žiadne trovy nevznikli.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.